

RIIGIKOGU

9. istungjärk. **Protokoll nr. 209 (25).**

1923. a.

Sisu: 1. Päewakorra wastuwõtmine. — 2. Wabariigi Walitsuse wastamine O. Gustawson'i küsimise peale ühele „asunikule“ poolemiljonilise ehituslaenu andmise kohta. — 3. Wabariigi Walitsuse wastamine O. Gustawson'i küsimise peale Tartumaa Walguta mõisa ajutiste riigimaade rentnikkude-poolemeeste maaküsimuse korraldamise kohta. — 4. O. Gustawson'i küsimine teedeministrile raudtee kõrgemaile ametnikuile preemiate määramise kohta. — 5. J. Piiskar'i ja W. Orras'e küsimine teedeministrile raudtee kütetladude töölistelt puhkeaja ärawõtmise ja neile ületunnitöö tasu maksmatajätmise kohta. — 6. Kodanliste wõimude poolt nõuetawa kaitsewäelise kaasabi andmise seadus — redaktsioon. Wastu wõetud. — 7. Kohtupristawite taks — redaktsioon. Wastu wõetud. — 8. Tulumaksu-seaduse § 41 tähendus 4. muutmise seadus — I lugemisel. Wastu wõetud. — 9. Jõuwankritel reisijate ja kraamiweo kestwa ühenduse sisseseadmise seadus — III lugemisel. Wastu wõetud. — 10. Sekwestreeritud Wene-Balti laewaehituse ja mehaanika a-s. ning Inglise-Balti laewaehituse ja masinatööstuse a-s. waranduste walitsemiseks määratud operatsiooni fondi seadus — I lugemisel. Wastu wõetud. — 11. Põllutöökoolide õpetajate palgaseaduse muutmise seadus — I lugemisel. Wastu wõetud. — 12. Riigiametnikkude ja -teenijate palgaseaduse täiendamise ja muutmise seadus — I lugemisel. Wastu wõetud. — 13. Seadus wäikemaapidajate rendilepingute pikendamise seaduse muutmise kohta — I lugemisel. Wastu wõetud. — 14. Järgmise koosoleku aja ja päewakorra kindlaksmääramine.

Riigikogu koosolek 22. weebruaril 1923 a. kell 10 hommikul.

Kokku on tulnud 73 Riigikogu liiget.

Koosolekut juhatab abiesimees **K. Wirma**.

Sekretääri kohal sekretäär **T. Kalbus**.

Walitsuse looshis: põllutööminister **B. Rostfeldt**, sõjaminister **J. Soots**, rahaminister **G. Westel**.

Koosolek algab kell 10.30 min.

1. Päewakorra Juhataja K. Wirwastuwõtmine. ma: Awan Riigikogu koosoleku. Päewakorra kohta ettepanekuid ei tehta. Loen päewakorra wastuwõetuks.

2. Wabariigi Walitsuse wastamine O. Gustawson'i küsimise peale ühele „asunikule“ poolemiljonilise ehituslaenu andmise kohta. Põllutööminister **B. Rostfeldt:** Lugupeetud Riigikogu liikmed! Riigikogu liige Gustawson soowib wastust järgmiste küsimiste peale:

1) Kas on läinud aastal ühele põllutööministeeriumi kõrgemale ametnikule määratud 500.000 marka ehituslaenu?

2) Mis põhjustel on see härra teiste asunikudega wõrreldes asetatud eesõigustatud seisukorda?

Ehituslaenu asunikudele on wälja andma hakatud 1922 a. esimest korda, sellega oli see nii ütelda katseaasta. Et

Riigikogu poolt wastawa seaduse wastuwõtmine hiljaks jäi — 28. märts 1922 a. — siis ei olnud enam palju aega eeltööde tegemiseks ja andmete korjamiseks laenuarwitajate kohta. Umbes kuuajaga pidi laenu wäljaandmise korraldus walmis saama, sest ehitushooaeg algas. Riigikogu poolt määratud ehituslaenu krediidi ärajaotamisel maakondade järele pidi arwesse wõetud saama peaaesjalikult laenuarwitajate arw igas maakonnas. Selleks küsiti kohtade pealt andmeid asunikude kohta, kellel ehitusmaterjaal walmis. Need arwud wõetigi aluseks, mille järele krediidi awansid maakondade järele ära jaotati. Suwel aga selgus, et hulk asunikka oli omale hiljem materjaali muretšenud ja nüüd kujunes ehitajate arw teisiti. Eriti tuli palju ehitajaid juurde Pärnumaal. Teiselt poolt tuli aga mõnes teises maakonnas juhtumisi ette, kus asunikud, kes ehitusmaterjaali saanud olid, ehituslaenu ei tarwitanud ehk materjaali wähesuse tõttu ehituse edasi lükkasid. Selle tagajärjel, sai näituseks Pärnumaale mitu korda lisakrediiti antud, kuna mõnes maakonnas, nagu Harju ja Läänemaal esialgul arwatud krediit osaliselt kinni sai pandud, sest laenusoowijate arw oli siin wäiksem, kui esialgsete andmete järele arwata wõis.

Esialgsete kokkuwõtete järele ei ole keskmine krediidisumma mitte 10—50 tuhat, nagu rkl. Gustawson tõendas, waid suurem — 20.000—100.000 marka, kuna üksikuid juhtumisi on, kus laenu kas wähem ehk rohkem määratud on, selle

järele, missugune hoone laenu abil on kawatsetud ehitada ja kui palju laenu on soowitud. Peab ju tunnistama, et suurem osa asunikkude ehitusi hädaehitused on ja ainult üksikuid wõiks täiesti otstarbekohasteks ja talunõuetele wastawateks pidada. Arusaadaw, et wiimased ka kallimaks läksid.

Mis puutub küsimuses ettepanud üksikasjasse, siis wõib järgmist ütelda:

Selle asuniku hoone ehituskulude eelarwe, mille ehitamiseks laenu wälja antud mrk. 500.000, on ehitusinseneeri poolt kokku seatud mk. 2.100.000 peale. See plaan ja eelarwe on põllutööministeeriumi tehnika osakonna poolt otstarbekohaseks ja õigeks tunnistatud ja kinnitatud. Hoone ei ole „luxus“ ehitus waid krundi jaoks kohane. Ta on ehitatud raud- ja telliskiwidest, tsementkatusega. Sisaldab karjalauda, hobusetalli ja eluruumid. Ehitusmaterjaal on peaaesjalikult asuniku oma kulul krundilt üles lõhutud, kuna koht peaaegu üleni raudkiwidega kaetud on.

Wabariigi Walitsuse määruse järele wõib ehituslaenu wälja anda kunni 30% loonete ehituse eelarwest, kui asunik ehitusmaterjaali oli saanud, 50%, kui materjaali saanud ei ole. Käesolewal juhtumisel on asunik riigimetsa ainult katuse ehitamiseks saanud, kuna muu materjaal on kiwi, mis ta omal kulul muretsenud, sellega wõiks laenu ülemmäära arwata 40% peale eelarwest. See oleks 820.000 mk. Maakonna maakorraldusnõukogu, kes laenude wäljaandmist ja selle suurust otsustab ja mille erapooletuse juures kahelda ei tohiks, kuna selle koosseisus ligi pool liikmete arwust omawalitsuse esitajad ja ainult üks kolmandik põllutööministeeriumi ametnikka — on laenu suuruse määranud 700.000 marga peale. Põllutööministeerium on seda summat weelgi wähenanud, nii et laen natuke üle poole lubatawast määrast, see on 500.000 marka, wälja tegi.

Mis puutub laenusaaaja asuniku isikusse ja tema maasaamise õigusse, siis peab tähendama, et see asunik üks neist on, kes wabatahtlikult sõjawäkke astudes, sõja algul selle kõige palawama ajajärgu soomusrongi sõdurina kaasa tegi. Krunt, mis temale maaseaduse põhjal antud, ei ole mingisugune mõisasüda, waid tükk mereäärset liiwase pinnaga ja peaaegu üleni wõsa ja raudkiwidega kaetud heinamaad. Kohal mingisuguseid hooneid ei

olnud, peale wäikese lagunud katusega puust heinaküüni.

See asunik on seal hulk maaparanduse tööd ära teinud, osa heinamaad kiwidest puhastanud ja wõsad üles juurinud. Kapital, mis tema poolt maaparanduste tööde alla pandud, ulatab kaugelt üle selle summa, mis temale ehituslaenuks antud. Nii peaks selge olema, et maakonna maakorraldusnõukogul põhjusi oli temale suuremat laenu määrata. Wõiks ette tuua, et meil eeskujulikka taluhooneid ehitada waja ei ole, aga selle arwamisega ei lepi wist ükski, kellele meie põllumajanduse edenemine tähtis on. Ei lepi sellega wist ka Riigikogu enamus, sest wastasel korral ei oleks eelarwe korras põllutööministeeriumile krediiti lubatud hoonete plaanide walmistamiseks ja ehituse nõuande korraldamiseks.

Laenumääramist kõnealolewal juhtumisel wõiks wast ebakohaseks sellepärast pidada, et laenusaaja asunik ühtlasi — põllutööministeeriumi ametnik. Kui aga õiglane tahetakse olla ja seadusega antud õigusi õiglaseks tunnistada, siis on selge, et laenusaaamist ära ütelda ei tohtinud ainult sellepärast, et laenusaaaja — riigiametnik. Et just see asunik eeskujulikkude hoonet ehitas, siis pidi temale laenu wõrdlemisi rohkem andma, kui nendele, kes hädahooneid ehitawad. Peab ütleva, et asunikkude seas neid, kes häid ehitusi korraga walmis oleksid ehitama, raske on leida. Läänud aastal umbes 2.000 ehitaja hulgast oli neid kõigest mõni kümme. See on arusaadaw, sest need paarsadatuhat marka, mis neile ehituslaenu juurde oli wõimalik anda, weel hoone ehitamist ei wõimalda; peawad ka muud alikad leiduma. Kuna hoone 3—4 korda ikkagi kallimaks läheb laenusummast.

Teiste uuenduste kõrwal ehituslaenu wäljaandmise korralduses tulewikus, mis sihitud oleksid ehituslaenu krediitide õiglaseks ärajaotamiseks ehitajate wahel — arwab põllutööministeerium siiski tarwiliku olewat erandit teha nende kohta, kes eeskujulikka hooneid ehitawad kiwist ehk sawist. On isegi kawatsus igas maakonnas, kus metsa wähe, 1 ehk 2 niisugust hoonet üles ehitada põllutööministeeriumi järewalwe all, — loomulik, et siin ka ehituslaenu rohkem anda tuleb, kui puuhoonete ehitajatele.

Eesõigustatud seisukorda see asunik asetatud ei olnud, sest oli ka teisi asunikka, kellele laenu määrati rohkem kui

keskmise määr, — juhtumistel, kui hooned eeskujulikud olid.

Käesolewal juhtumisel ei riiwanud sarnane suurema laenu andmine teiste selle maakonna asunikkuide huwisid, sest esimeste krediitide jaotamise tagajärjel oli Harjumaale rohkem määratud, kui tarvitati. Hiljem aga selgus, et osa asunikka, kes laenu soovisid, oma ehituse kawatustest loobusid ja ehituse edasi lükkasid.

Juhataja **K. Wirma**: Riigikogu läheb järgmise päewakorra-punkti juurde.

3. Wabariigi Walitsuse wastamine O. Gustawson'i küsimise peale Tartumaa Walguta mõisa ajutiste riigimaade rentnikkude-poolemeeste maaküsimuse korraldamise kohta.

— ei wõi mina täna küsimise peale wastata. Sellepärast palun rkl. Gustawson'i mind wabandada ja lubada wastata tema küsimise peale järgmisel Riigikogu arupärimiste koosolekul.

Juhataja **K. Wirma**: Riigikogu läheb järgmise päewakorra-punkti juurde.

4. O. Gustawson'i küsimine teedeministrile raudtee kõrgematele ametnikuile preemiade määramise kohta.

litsuse summadest määratud ja välja maksetud „preemiatena Wene wedurite tagawaraosade muretsemise“ eest:

raudteeülem Reinok'ile	50.000	Emk.
weosakonna ülem Orle'le	30.000	„
weosakonnaülema abi		
Nigols'ile	30.000	„
arweosakonna juhataja		
Mänd'ile	30.000	„
arweosakonna juhataja abi		
Melntshuk'ile	15.000	„
weosakonna tehniker		
Kask'ile	30.000	„

2. Missugustel motiividel loeti tarwlikuks kõrgematele suurepalgalistele raud-

teametnikuile sarnaste suurte preemiade määramine?“

Juhataja **K. Wirma**: Riigikogu läheb järgmise päewakorra-punkti juurde.

5. J. Piiskar'i ja W. Orras'e küsimine teedeministrile raudtee kütteladude töolistelt puhkeaja ärawõtmise ja neile ületunnitöö tasu maksmatajätmise kohta.

W. Orras (is.) (loeb): „Riigiraudteede walitsus on raudtee kütteladude töolistelt ära wõtnud neile raudteeteenijate tööaja ja puhkuse määrustes („Riigi Teataja“ nr. 173/174 — 1920 a.) ettenähtud 24. tunnilise puhkeaja — Tallinnas

ja Nõmmel 1. juulist 1922 a., Tapal ja Narwas aga juba 1920 aastast peale ning on jätnud töolistele puhkeajal tehtud töötundide eest tasu maksmata, kuigi see töö eeltähendatud määruste § 6 järele loetakse ületunnitöök. Selle tõttu on igal töölisel tuhanded margad töötasu saamata. Töölise mitmekordsed nõudmised on jäänud tagajärjetuiks.

Eeltoodut arwesse wõttes palume teedeministrilt wastust järgmistele küsimistele:

1. Kas on teedeministril teada eeltoodud asjaolud?

2. Kas ja millal kawatsetakse eeltähendatud töolistele välja maksta saamatajäänud töötasu ja miks ei ole seda senni tehtud?

3. Kas ja millal kawatsetakse kindlustada kütteladude töolistele määrustes ettenähtud töö — ja puhkeajad?“

Juhataja **K. Wirma**: Riigikogu läheb järgmise päewakorra-punkti juurde.

6. Kodanliste wõimude poolt nõuetawa kaitsewäelise kaasabi andmise seadus — redaktsioon.

Redaktsiooni komisjoni aruandja **K. Ast** (loeb): Redaktsiooni komisjon paneb ette kinnitada kodanliste wõimude poolt nõuetawa kaitsewäelise kaasabi andmise seaduse lõpulikku teksti järgmiste redaktsiooniliste parandustega: Nimetada seadust: „Kodanliste wõimude poolt nõuetawa kaitsewäelise kaasabi andmise seadus.“

Enne oli seaduse nimetus „... kaitsewäelise kaasabi kohta“. Nüüd on sõna „kohta“ ära jäetud ja „seadus“ lõpu pandud.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Parandus on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja K. Ast (loeb): § 5 rida 3: selle, p. o. käesolewa.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Parandus on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja K. Ast (loeb): § 13 rida 5: tema, p. o. nende.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Parandus on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja K. Ast (loeb): § 18 rida 2: ametiwõimult peale, p. o. ametiwõimult ja peale.

Ma seletan kohe, milles asi seisab: § 18 on öeldud, et sõjariistu wõib tarwitada pärast wolituste saamist kodanliselt ametiwõimult peale kolmekordse hoiatuse pasuna, ehk trummi signaaliga. Sõna „ja“ enne „peale“ aitab mõtet selgitada.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Parandus on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja K. Ast (loeb): § 18 rida 16: ehk, p. o. wõi.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Parandus on nähtawa enamusega wastu wõetud. Sellega on kõik selle seaduse parandused wastu wõetud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juurde.

7. Kohtupristawite taks — Redaktsiooni komisjoni aruandja K. Ast (loeb): Redaktsiooni komisjon paneb ette kinnitada „Kohtupristawite taksi“ lõpulikku teksti järgmiste parandustega:

§ 1 rida 2 ja 3: kanda sõna „on“ teisest reast 3. rea lõppu. Sõna „on“ käib siin summade kohta.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Parandus on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja K. Ast (loeb): § 2 rida 5: maksude wõlgade, p. o. maksu-wõlgade.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Parandus on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja K. Ast (loeb): § 3 rida 1: liikuwa waranduse, p. o. wallaswara; sealsamas rida 3 ja 9: ehk, p. o. wõi. Sealsamas rida 16: peab pristaw, p. o. saab pristaw; sealsamas rida 21: osawõtmisel saab hinnatud, p. o. osawõtmisel hinnatakse.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Parandus on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja K. Ast (loeb): § 4 rida 3: § 3 määratud, p. o. käesolewa taksi § 3 määratud.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Parandus on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja K. Ast (loeb): § 5 rida 1: liikuwa waranduse, p. o. wallaswara; sealsamas rida 6: § 3 määratud, p. o. käesolewa taksi § 3 määratud.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Parandus on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja K. Ast (loeb): § 6 rida 1: liikumata waranduse p. o. kinniswara; sealsamas rida 7: liikumata waranduse juures olewa liikuwa waranduse, p. o. kinniswara juures olewa wallaswara; sealsamas rida 8: selle taksi p. o. käesolewa taksi; sealsamas rida 8 ja 9: liikuwa waranduse p. o. wallaswara.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Parandus on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja K. Ast (loeb): § 7 rida 1: liikumata ja liikuwa waranduse, p. o. wallas- ja kinniswara.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Parandus on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja K. Ast (loeb): § 9 rida 12: ruumide eest saab pristaw tasu, p. o. ruumidest saab pristaw tasu.

Siin on öeldud, „pristaw saab tasu wäljatõstmise eest, maatükkidest, taludest, mõisadest jne. 150 mk.“ Loomulikult peaks siis olema: äri- ja töökodade

ruumidest saab pristaw tasu 150 mrk.“ mitte „ruumide eest“.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Parandus on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **K. Ast** (loeb): § 12 rida 3: täidetud ei wõi saada, p. o. täidesaadetaw ei ole.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Parandus on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **K. Ast** (loeb): § 15 rida 2: selle p. o. käesolewa; sama parandus § 16 rida 1 ja 6.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Parandus on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **K. Ast** (loeb): § 16 rida 4: hoiuasjus tasutakse pristawile, p. o. hoiuasjus saab pristaw tasu.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Parandus on nähtawa enamusega wastu wõetud. Sellega on kõik selle seaduse parandused wastu wõetud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juurde.

8. Tulumaksuseaduse § 41 tähendus 4. muutmise seadus — I lugemisel. Rahaasjanduse komisjoni aruandja **A. Kerem**: Austatud Riigikogu liikmed! Käesolew seadus on tingitud Riigikogu poolt wastuwõetud ülemineku-wormelist arupärimise puhul keskmiste tulunormide asjus. Nimelt awaldas Riigikogu soowi, et Wabariigi Walitsus uued tulunormid maapidajatele wälja töötaks. Tulumaksuseadus praegusel kujul ei wõimalda seda, sest tulumaksuseaduses on ette nähtud, et keskmised tulunormid peawad wälja kuulutatud olema enne 1. jaanuari. Käesolew seadus aga muudab tulumaksuseadust selles mõttes, et nimetatud normid wõiwad Wabariigi Walitsuse poolt wälja kuulutatud saada ka peale 1. jaanuari. Sellega oleks siis Wabariigi Walitsusel käed lahti, uute keskmiste tulunormide maksmapanemiseks. Teen ettepaneku seda seadust I lugemisel wastu wõtta.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Seadus on I lugemisel

sel nähtawa enamusega wastu wõetud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juurde.

9. Jõuwankritel reisijate ja kraamiweo kestwa ühenduse sisseseadmise seadus — III lugemisel. Üldise komisjoni aruandja **A. Anderkopp**: II lugemisel tehti käesolewa seaduse juures Riigikogu liigete poolt terve rida põhipanewaid märkusi, mis lisaks oleks

käesolewale seadusele. Üldine komisjon tuli kokku ja otsustas seda seadust nõnda mitte wastu wõtta, kui teda teedeministeeriumi poolt käsitatud oli, waid lisada sinna juurde need põhimõtted, mis siin rahwasaadikute poolt esitati ja mis peasjalikult Riigikogu liikmed Neps ja Tulp ette töid. Komisjonis aga selgus, et teedeministeeriumi poolt tahetakse esitada teine seaduseelnõu, kus on need küsimused ja põhimõtted kõik üles wõetud, mis selle seaduseelnõu täienduseks taheti lisada. Nende põhimõtetega oli üldine komisjon nõus, ja nagu mulle üldise komisjoni esimees teatas, on sellekohane eriseadus nendesamade põhimõtetega üldisele komisjonile teedeministeeriumi poolt juba esitatud, mispärast wõiks käesolewa seaduse III lugemisele üle minna, kindel olles, et needsamad põhimõtted, mis käesolewa seaduse arutamisel on üles kerkinud, on lahendatud ettepanud eelnõus, mispärast ei ole takistust selle seaduse III lugemisel wastuwõtmiseks. Seaduse pealkiri oleks järgmine: „Jõuwankritel reisijate ja kraamiweo kestwa ühenduse sisseseadmise seadus.“

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Pealkiri on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **A. Anderkopp** (loeb): § 1. Kestwa ühendusabinõuna reisijate ja igasuguse kraamiweo otstarbeks wõidakse jõuwankrid (autod ja omnibusid) käima panna kindla sõiduplaani järele.

Märkus: Käesolew seadus ei ole maksew linnade kohta nende administratiivpiirides.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) § 1 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **A. Anderkopp** (loeb): § 2. Eelmises paragrahwis ettenähtud

jõuwankrite ühendust awada wõidakse riigi ja omawalitsuse asutuste, kui ka eratewõtete poolt.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) § 2 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **A. Anderkopp** (loeb): § 3. § 1-ses ettenähtud jõuwankrite ühenduse awamine eraettewõtete kui ka omawalitsuse asutuste poolt sünnib teedeministeriumi loaga, kes loa wäljaandmise juures ära määrab lubasaaja kohustused ning ühes sellega ka tingimised, millele jõuwankrite ühendus peab wastama.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) § 3 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **A. Anderkopp** (loeb): § 4. Tehniline walwe § 1-ses ettenähtud jõuwankrite ühenduste järele pannakse teedeministeriumi peale, kellel õigus on wastawaid määrusi wälja anda jõuwankrite ühenduse korra ja järelwalwe kohta.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) § 4 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Panen seaduse lõpuhääletamisele. (Hääletatakse.) See seadus on lõpuhääletamisel nähtawa enamusega wastu wõetud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juurde.

10. Sekwestreeritud Wene-Balti laewaehituse ja mehahnika a.-s. ning Inglis-Balti laewaehituse ja masinatööstuse a.-s. waranduste walitsemiseks määratud operatsiooni fondi seadus — I lugemisel.

Inglis-Balti selts ei suutnud rendilepingu põhjal enam tööliste palkasid wälja maksta ja see tehas jäi seisma. Wabariigi Walitsus otsustas ülejäänud warandust sekwestreerida ja selle warandusega tööd jätkata. Teiseks motiiviks oli weel see, et nimetatud tehases suuremad tööd pooleli olid, näituseks Narwa silla ehitamine ja Wenemaa wedurite parandamine. Ministeriumi poolt on kokku seatud aas-

tane programm ja selle järele tuleb wälja, et on puudu umbes 90 miljonit Eesti marka.

See tuleb järgmiselt wälja: Sissetulekut loodetakse saada umbes 156 miljonit marka, suurem osa sellest Wene wedurite parandamise eest; osa sest rahast on kätte saadud, aga üks osa on weel saamata; peale selle tahetakse weel üürina sisse wõtta umbes 18 miljonit marka. Kuna aga wäljaminekuid rohkem on, tuleb umbes 90. miljoniline puudujääk ja Wabariigi Walitsus tahab seda operatsiooni fondi näol katta. Ma pean juurde tähendama, et see sekwestreerimine sündis sõjaaegse seaduse järele ja nagu sellest seadusest näha, wististi küll seaduse alusel. Seltsi hooldajate poolt ja juhatusel poolt on küll kaebtused sisse antud Riigikohtusse. Et aga niisugust suurt warandust lihtsalt maha jätta ei saa ja ei saa ka umbes 1000 perekonda ilma tööta jätta, siis Wabariigi Walitsus oli sunnitud seda tegema, et vähemalt selle aasta programmi lõpule wiia. Selle aasta jooksul saab Narwa silla ehitamine lõpule wiidud ja ka 45 wedurit parandatud, mis Wene-Inglis-Balti selts lepingu järele parandada on wõtnud.

Rahaasjanduse komisjoni nimel teen ettepaneku seda seadust I lugemisel wastu wõtta.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on seadus I lugemisel wastu wõetud.

Aruandja **H. Koch**: Teen ettepaneku käesolewat seadust II lugemisele wõtta, ilma 3. päewalist tähtaega ära ootamata.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juurde.

11. Põllutöökoollide õpetajate palgaseaduse muutmise seadus — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **J. Zimmerman**: Käesolewas walitsuse ettepanekus ei ole rahaasjanduse komisjon suuri muudatusi teinud, wõrreldes seadusega, mis sai wälja kuulutatud „Riigi Teatajas“ nr. 118 — 1921 a. Muudatus seisab ainult selles, et palgatabel on ühtlustatud riigiteenijate

palgatabeliga. Rahaasjanduse komisjon paneb ette seda seadust I lugemisel vastu võtta.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on see seadus I lugemisel vastu võetud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juurde.

12. Riigiametnikkude ja -teenijate palgaseaduse täiendamise ja muutmise seadus — I lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja **O. Strandman**: Uus riigiteenijate palgaseadus võeti vastu rutulises korras, et eelarwe-komisjon saaks palkade väljaarwamisel seda aluseks võtta. Pärast aga selgus, et üksikute ametnikkude kohad on palgaseadusesse võtmata jäänud, nimelt põllumajanduse peawalitsuse juhataja, selle tõttu, et praegu selle koha peal on põllutöömistri abi, kuna see koht aga iseseisew on ja tulewikus teada ei ole, kas põllutöömistri abi seda kohta täidab, ning tarwilik oleks, et sinna ametnik määrataks. Walitsuse poolt on ettepanek seda ametnikku arwesse võtta palgaga 25.200 marka kuus.

Peale selle selgus, et metsametnikkude palgad olid jäetud uues palgaseaduses 820 — 2.800 mk. Kuna aga metsametnikud, kes mingit lisatasu ei saa naturaas, see on, kel ei ole kohti tarwitada ja ei ole ka korterit kütte ja walgustusega, peaksid saama kõrgemat palka, nagu teisedki riigiteenijad uue palgaseaduse järele, siis tulöks nende palgamäär wastawalt tõsta, kunni 3.700 marka kuus.

Ka tuli weel võtta paragrahw üles palgaasjus, et alamatele metsametnikkudele palga lisanduseks muuseas ka antakse korter tarwilikkude kõrwalhoonega, küttepuud metsa kännu peal ja metsnikkudele ning metsawahtidele peale selle palgamaa kunni 15 tiinu suuruseni. Mida rohkem keegi maad saab, seda vähem oleks tema rahapalk.

Ühel ajal tuli rahaasjanduse komisjonile Wabariigi Walitsuse poolt ettepanek tõsta riigi raudteeülema palka kunni 34.000 marka kuus. Rahaasjanduse komisjoni liikmed, kes olid teedeministerruumi eelarwe alamkomisjonis, waatasid selle seaduseelnõu läbi ja nende ettepanekuga ühines ka rahaasjanduse kom-

misjon, et see seaduseelnõu tuleb vastu võtta. Kuna need kaks seaduseelnõu palgaseaduse täiendamiseks on, siis otsustati nad ühendada. Sellepärast teen ma ettepaneku seda ühist täiendamise seadust I lugemisel vastu võtta.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Seadus on I lugemisel nähtawa enamusega vastu võetud.

Riigikogu läheb järgmise päewakorrapunkti juurde.

13. Seadus wäikemaapidajate rendilepingute pikendamise seaduse muutmise kohta — I lugemisel.

Maaseaduse komisjoni aruandja **A. Rei**: Analoogiline seadus on Riigikogu poolt 1921 ja 1922 aastal vastu võetud. Wahepeal ei ole ilmunud seadust, mis pikema aja peale reguleeriks wäikemaapidajate rendiolusid. Wäikemaapidajate rendiolud teewad tarwilikuks rendilepingu seaduse pikendamise ja sellepärast wõttis komisjon selle seaduse vastu. Ma panen ette Riigikogule seda seadust I lugemisel vastu võtta.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Seadus on I lugemisel nähtawa enamusega vastu võetud.

Sellega on päewakord läbi. Korra kohta on sõna rkl. Kerem'il.

14. Järgmise koosoleku aja ja päewakorra kindlaksmääramine.

A. Kerem (rhw.): Ma teen ettepaneku järgmist Riigikogu koosolekut homme kell 5 ära pidada ja päewakorda võtta:

1) Tulumaksu-seaduse § 41 tähendus 4. muutmise seadus — II lugemisel.

2) Sekwestreeritud Wene-Balti laewaehituse ja mehaanika a.-s. ning Inglis-Balti laewaehituse ja masinatööstuse a.-s. waranduste walitsemiseks määratud operatsiooni fondi seadus — II lugemisel.

3) Põllutöökoolide õpetajate palgaseaduse muutmise seadus — II lugemisel.

4) Riigiametnikkude ja -teenijate palgaseaduse täiendamise ja muutmise seadus — II lugemisel.

5) Seadus wäikemaapidajate rendilepingute pikendamise seaduse muutmise kohta — II lugemisel.

Ühtlasi teen ettepaneku esimese ja kolme viimase seaduse kohta otsustada, neid ilma kolmepäevalise tähtajata I ja II lugemise vahel II lugemisele võtta.

Juhataja **K. Wirma**: Ettepanek on tehtud homme kell 5 p. l. järgmine koosolek ära pidada päewakorraga, mida rkl. Kerem siin ette kandis, ühes otsus-

tada, et need seaduseelnõud, mis täna I lugemisel vastu võeti, homme II lugemisele saaks võetud, ilma kolmepäevalist tähtaega ära ootamata. (Häälataakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek vastu võetud.

Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 10.20 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu abiesimees **K. Wirma**.

Sekretäär **T. Kalbus**.